ΜΠΟΛΙΑΡΙΣ

Ἐν Μάνῃ ὁ ἐπαίτης καὶ ρακενδύτης λέγεται μ π ο λ ι ά ρ ι ς, μ π ο υ λ ι ά ρ ̓ ς δ' ὁ αὐτὸς ἐν τοῖς χωρίοις τῆς Ναυπακτίας, ἐν οἷς εὔχρηστοι καὶ αἱ λέξεις μ π ο λ ι α ρ ε ύ ω = ἐπαιτῶ καὶ μ π ο λ ι α ρ ε ι ὰ = ἐπαιτεία.

Ἀφ' ἑτέρου ἐν Οἰνοῦντι τῆς Λακεδαίμονος μ π ο λ ι ά ρ ι ς λέγεται ὁ πλανόβιος καθ' ὅλου, [1] μ π ο λ ι ά ρ α δ' αὐτόθι καὶ ἐν Τζιτζίνοις τῆς αὐτῆς ἐπαρχίας [2] καὶ μ π ο λ ο ῦ ἐν Γορτυνίᾳ εἶναι ὕβρις πρὸς γυναῖκα. Τέλος ὡς μ π ο λ ό σ κ υ λ λ ο ἐν Μάνῃ χαρακτηρίζεται ὁ ἀδέσποτος καὶ τῇδε κἀκεῖσε περιφερόμενος κύων.

Πᾶσαι αἱ ἀνωτέρω λέξεις, περὶ ὧν δὲν ἔγινε μέχρι σήμερον εἰδικὴ ἔρευνα, σχετίζονται, κατ' ἐμέ, μὲ ἓν τμῆμα τοῦ μεσοχρονίου ἡμῶν βίου.

Εἰς τὰς Βυζαντινὰς μεγαλοπόλεις, καὶ κατ' ἐξοχὴν τὴν Κωνσταντινούπολιν, ὑπῆρχον ὁδοὶ ἐστεγασμέναι, «ἐπισκεπεῖς λεωφόροι», [3] ἐνίοτε δίστοοι, «σκεπασμέναι διπλαῖ στράται», ὡς λέγει τὸ δημῶδες κείμενον τοῦ Νικήτα Χωνιάτου, [4] μὲ ἐγχωρύγους θόλους, [5] εἰς ἃς κατετίθεντο πρὸς πώλησιν διάφορα εἴδη, τρόφιμα φέρ' εἰπεῖν, πολύτιμα οἰκιακὰ σκεύη κ.τ.τ. [6] καὶ αἵτινες, κατὰ τὸν Θεσσαλονίκης Εὐστάθιον, «ἔπληθον τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν». [7] Αἱ τοιαῦται ὁδοί, τὰ σημερινὰ δῆλα δὴ μπεζεστένια, ἐκαλοῦντο ἔ μ β ο λ ο ι [8].

Εἰς τοὺς ἐμβόλους τούτους συνεκεντροῦντο, ὡς πᾶς τις ἐννοεῖ, οἱ πολῖται πρὸς ἀγοράν, [9] οὐχὶ δὲ σπανίως καὶ οἱ τὴν ἐλεημοσύνην αὐτῶν ἐπαιτοῦντες.

---

[1] Φ. Κ ο υ κ ο υ λ έ, Οἰνουντιακὰ σ. 223.

[2] Μαλεβοῦ ἔτ. Δ'. φύλλ. 38 σ. 256.

[3] Βλέπε κατωτέρω τὸ χωρίον τοῦ Μιχ. Ἀτταλειάτου.

[4] Ν ι κ. Χ ω ν ι ά τ ο υ, Χρον. Διήγ. 733. 14. Β.

[5] T h. P r e g e r, Πάτρια Κωνσταντινουπόλεως Ι. σελ. 148. 12.

[6] Πβλ. καὶ τὰς ὀνομασίας «ἔμβολος ἀργυροπρατείων» · «ἔμβολος χαλκοπρατείων» Σ. Β υ ζ α ν τ ί ο υ, Ἡ Κωνσταντινούπολις 3. 111-3. Τοιοῦτον ἔμβολον πρὸς ἐναπόθεσιν ἐμπορευμάτων παρεχώρησεν εἰς τοὺς Βενετοὺς Ἀλέξιος ὁ Κομνηνός. Κατὰ τὸν Κ ί ν ν α μ ο ν, Ἱστορ. 281.2 οἱ Βενετοὶ «ἀμοιβῆς τυγχάνουσι τῆς τε ἄλλης καὶ δὴ καὶ στενωπὸς αὐτοῖς ἐν Βυζαντίῳ ἀπετέτακτο, ὃν ἔμβολον ὀνομάζουσιν οἱ πολλοί».

[7] «Λαύρας δὲ χρῆσις καὶ παρὰ τῷ Δειπνοσοφιστῇ ἐν τῷ λαύραν ἀντεσκεύαζε στενήν τινα οὖσαν καὶ πλήθουσαν τῶν πρὸς ἀπόλαυσιν. Εἶεν δ' ἂν τοιαῦται λαῦραι καὶ οἱ ἐν ταῖς πόλεσι λεγόμενοι ἔμβολοι» 1922. 2.

[8] Ὅρα Ε ὐ σ τ ά θ ι ο ν, Ἐνθ' ἀν. καὶ ἔπιθι τὸ κατωτέρω μνημονευόμενον χωρίον τοῦ Μιχ. Ἀτταλειάτου.

[9] Τὸ Μ. Ἐτυμολογικὸν (334.18) θέλει τὴν λ. ἔμβολον παρὰ τὸ λαὸν ἐμβαίνειν παραγομένην.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:08:31 EEST - 167.114.118.212

Περὶ τούτου σαφῶς ὁμιλεῖ ὁ Μιχαὴλ Ἀτταλειάτης, λέγων ἐν τῇ ἱστορίᾳ του (275.23) «οἱ ἀργοὶ καὶ πένητες τῆς βασιλευούσης οἱ ταῖς ἐπισκεπέσι τῶν λεωφόρων, αἵπερ ἔμβολοι λέγονται, περινοστοῦντες καὶ ἐμφωλεύοντες καὶ παρασίτων τάξιν ἢ κολάκων ἢ τόγε ἀληθέστερον εἰπεῖν προσαιτῶν ἐπέχοντες».

Ὁ ἐν τοῖς ἐμβόλοις λοιπὸν περιφερόμενος καὶ ἐπαιτῶν ἐκαλεῖτο ἐμβολάριος, αὐτὸς δ᾽ εἶναι ὁ σημερινὸς μπολιάρις, ὁ ἐπαίτης.

Κατ᾽ ἀρχὰς ὁ ἔμβολος καὶ ἡ ὁδός, ἡ ρύμη, διεστέλλοντο, [1] βραδύτερον ὅμως, φαίνεται, συνεχύθησαν καὶ ἀντ᾽ ἀλλήλων ἐλαμβάνοντο· τοῦτο τοὐλάχιστον δεικνύει ἡ ἐκ μεταγενεστέρων γλωσσαρίων παρὰ Du Cange μαρτυρία [2] καὶ ἡ σημερινὴ χρῆσις. Ἐν Καρύστῳ π. χ. καὶ τοῖς βορείοις χωρίοις τῆς Χίου ἔμπολος, ὄμπολες ἐν Σκύρῳ, μπουλάκι (=ἐμβολάκι) ἐν Τήνῳ καὶ στενομπόλι ἐν Μάνῃ λέγεται ἡ στενὴ ὁδός, τὸ στενορρύμιον [3].

Ἐκ τῆς δευτέρας ταύτης σημασίας τῆς λ. ἔμβολος, μπολιάρις ἐλέχθη ὁ πένης, ρακενδύτης καὶ ἄστεγος ὁ τῇδε κἀκεῖσε περιφερόμενος, ὃν μὲ ἀνάλογον λέξιν οἱ Νάξιοι ρυμνᾶν, παρὰ τὸ ρύμνη, καλοῦσιν, ἀρμουλᾶν δ᾽, ἤτοι ρυμολογᾶν οἱ Τήνιοι.

ΦΑΙΔΩΝ ΚΟΥΚΟΥΛΕΣ

[1] Εἰς τοὺς ἐμβόλους καὶ εἰς τὰς ρύμνας τῆς Ἑπταλόφου: Ὅρασις τοῦ Δανιὴλ περὶ τοῦ ἐσχάτου καιροῦ καὶ περὶ τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος Vassiliev, Anecdota Graeco—Byzantina σ. 45.

[2] Ρύμη, ὁρμή, ἔμβολος, λαύρα. Ἐν λ. ἔμβολος.

[3] Βλέπε καὶ Κ. Ἀμάντου, Ποικίλα γλωσσικὰ ἐν Ἀθηνᾶς τόμ. 23 σ. 480 καὶ τοῦ αὐτοῦ Συμβολὴ εἰς τὸ τοπωνυμικὸν τῆς Χίου, Λεξ. Ἀρχ. 2.37.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
12/10/2023 12:08:31 EEST - 167.114.118.212